

Dokument na rokovanie

B9-0163/2024

8.3.2024

NÁVRH UZNESENIA

predložený na základe vyhlásenia podpredsedu Komisie/vysokého predstaviteľa Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku

v súlade s článkom 132 ods. 2 rokovacieho poriadku

o užších väzbách medzi EÚ a Arménskom a potrebe mierovej dohody medzi Azerbajdžanom a Arménskom
(2024/2580(RSP))

**Viola von Cramon-Taubadel, Marie Toussaint, Markéta Gregorová,
Bronis Ropė**
v mene skupiny Verts/ALE

Uznesenie Európskeho parlamentu o užších väzbách medzi EÚ a Arménskom a potrebe mierovej dohody medzi Azerbajdžanom a Arménskom (2024/2580(RSP))

Európsky parlament,

- so zreteľom na článok 49 Zmluvy o Európskej únii,
 - so zreteľom na Komplexnú a posilnenú dohodu o partnerstve medzi EÚ a Arménskom¹,
 - so zreteľom na spoločné tlačové vyhlásenie z 13. februára 2024 v nadväznosti na piate zasadnutie Rady pre partnerstvo medzi EÚ a Arménskom,
 - so zreteľom na správu o vykonávaní partnerstva s Arménskom z 12. februára 2024,
 - so zreteľom na plán spolupráce EÚ s občianskou spoločnosťou v Arménsku na roky 2021 – 2027,
 - so zreteľom na vyhlásenie predsedu vlády Arménska Nikola Pašinjana, predsedu Európskej rady Michela, francúzskeho prezidenta Macrona a nemeckého kancelára Scholza z 5. októbra 2023,
 - so zreteľom na spoločné vyhlásenie predsedníčky Komisie Ursuly von der Leyenovej a predsedu vlády Arménska Nikola Pašinjana z 5. októbra 2023,
 - so zreteľom na prejav predsedu vlády Arménska Nikola Pašinjana na plenárnej schôdzi Európskeho parlamentu 17. októbra 2023,
 - so zreteľom na príkaz Medzinárodného súdneho dvora o uplatňovaní Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (Arménsko/ Azerbajdžan) zo 17. novembra 2023,
 - so zreteľom na vyhlásenie z Almaty z roku 1991,
 - so zreteľom na článok 132 ods. 2 rokovacieho poriadku,
- A. keďže vzťahy medzi EÚ a Arménskom sú založené na spoločných hodnotách, ako sú demokracia, právny štát, ľudské práva a základné slobody, a na spoločnom záujme o zapojenie Arménska do hospodárskych a politických reforiem a do regionálnej spolupráce, a to aj v rámci Východného partnerstva;
- B. keďže od revolúcie v roku 2018 Arménsko stabilne presadzuje hodnoty zakotvené v zmluvách EÚ a podľa indexu demokracie týždenníka *Economist* za rok 2023 je vedúcou demokraciou v regióne;
- C. keďže Arménsko naznačilo svoj zámer ďalej rozvíjať a prehĺbovať partnerstvo a

¹ [Ú. v. EÚ L 23, 26.1.2018, s. 4.](#)

spoluprácu s EÚ, a to aj prostredníctvom dvojstranných vzťahov a v rámci regionálnej politiky Východného partnerstva;

- D. keďže Rada pre partnerstvo medzi EÚ a Arménskom zasadala po piatykrát v Bruseli 13. februára 2024; keďže na zasadnutí sa potvrdil spoločný záujem a záväzok EÚ a Arménska posilniť a prehĺbiť vzájomné vzťahy založené na spoločných hodnotách; keďže obe strany sa dohodli, že začnú pracovať na novom programe partnerstva medzi EÚ a Arménskom, v ktorom si stanovujú ambicióznejšie spoločné priority spolupráce vo všetkých oblastiach;
- E. keďže Komisia 5. októbra 2023 oznámila ďalšie podporné opatrenia pre Arménsko vrátane ďalšej núdzovej pomoci vo výške 5,25 milióna EUR, zvýšeného financovania programu EU4Peace, dodatočných ročných programov určených na rozpočtovú podporu, technickej pomoci na riešenie otázok, ako je bezpečnosť letectva a jadrová bezpečnosť, a hospodárskeho a investičného plánu na podporu infraštruktúry, sociálnej ochrany a udržateľných energetických riešení;
- F. keďže Arménsko napriek významnému pokroku v makroekonomických a štrukturálnych reformách naďalej čelí kritickým hospodárskym výzvam; keďže arménske hospodárstvo je stále vo veľkej miere závislé od Ruska, pričom Rusko predstavuje približne 35 % zahraničného obchodu Arménska; keďže Rusko má naďalej prístup k obmedzenému tovaru EÚ prostredníctvom dodávateľských reťazcov prechádzajúcich cez tretie krajiny vrátane Arménska; keďže po zavedení sankcií EÚ voči Rusku sa arménsky vývoz do Ruska v roku 2022 strojnásobil a od januára do augusta 2023 sa zdvojnásobil;
- G. keďže Arménsko zmrazilo svoju účasť v Organizácii zmluvy o kolektívnej bezpečnosti pod vedením Moskvy (CSTO) v dôsledku neochoty Ruska brániť Arménsko pred azerbajdžanskou agresiou; keďže tisíce ruských vojakov, ktorí sú stále rozmiestnení na arménskej pôde, a vojenské hrozby Azerbajdžanu ďalej ohrozujú bezpečnosť Arménska;
- H. keďže Arménsko uznalo územnú celistvosť Azerbajdžanu pri viacerých príležitostiach, okrem iného v spoločnom vyhlásení predsedu vlády Pašinjana, predsedu Európskej rady Charlesa Michela, francúzskeho prezidenta Macrona a nemeckého kancelára Scholza z 5. októbra 2023, ale Azerbajdžan takéto konanie neopätoval;
- I. keďže napriek mierovým rokovaniam pod vedením predsedu Michela začal Azerbajdžan 19. septembra 2023 ofenzívu, ktorá viedla k exodu takmer celého obyvateľstva Náhorného Karabachu do niekoľkých dní; keďže Arménsko prijalo viac ako 100 000 osôb násilne vysídlených z Náhorného Karabachu; keďže Arménsko sa zaviazalo plne integrovať utečencov z Náhorného Karabachu, ale krajine chýbajú finančné prostriedky a komplexný dlhodobý plán, aby primerane reagovala na potreby utečencov;
- J. keďže exodu Arménov predchádzali desaťročia premyslených nenávisťných prejavov a gest azerbajdžanského vedenia vrátane prezidenta Alijeva, ktoré boli zamerané na etnických Arménov; keďže tzv. park vojenských trofejí v Baku, ktorý hanlivo znázorňuje Arménov, ako aj zámerne poburujúce vyhlásenia ešte viac prehĺbili strach z útokov a núteného vysídľovania medzi Arménmi v Náhornom Karabachu;

- K. keďže 17. novembra 2023 Medzinárodný súdny dvor nariadil Azerbajdžanu, aby zabezpečil, že osoby, ktoré opustili Náhorný Karabach po 19. septembri 2023 a chcú sa vrátiť, a osoby, ktoré zostali v Náhornom Karabachu a chcú odísť, tak budú môcť bezpečne a nerušene urobiť a že voči nim nebude použitá sila ani zastrašovanie, ktoré by ich mohli dohnať k úteku;
- L. keďže mnohým arménskym kultúrnym pamiatkam a artefaktom nachádzajúcim sa v Náhornom Karabachu, ako sú kostoly, cintoríny a chačkhary (arménske krížové kamene), hrozí, že budú vandalizované, zničené alebo prerobené s cieľom vymazať stopy arménskych dejín, ako to bolo v prípade arménskych kultúrnych pamiatok v inom regióne Azerbajdžanu Nachičevane;
- M. keďže 17. februára 2024 sa predseda vlády Pašinjan a azerbajdžanský prezident Alijev po prvýkrát od útoku Azerbajdžanu na Náhorný Karabach v septembri 2023 stretli v Mníchove za sprostredkovania nemeckého kancelára Olafa Scholza;
- N. keďže predseda vlády Pašinjan 15. a 16. februára 2024 poznamenal, že Azerbajdžan zamietol najnovšie návrhy Arménska na vymedzenie hraníc a zverejnil svoju analýzu, že Azerbajdžan by sa mohol pripravovať na začatie „vojenských operácií v niektorých pohraničných oblastiach s cieľom premeniť ich na rozsiahlu vojnu proti Arménskej republike“;
- O. keďže aj keby došlo k plánovanému zdvojnásobeniu dodávok azerbajdžanského plynu do EÚ, čím by sa objem do roku 2027 zvýšil na 20 miliárd metrov kubických, podiel azerbajdžanského plynu na trhu EÚ by bol stále nižší ako 4 %; keďže EÚ je najväčším vývozným trhom Azerbajdžanu, v dôsledku čoho je Azerbajdžan oveľa viac závislý od EÚ než EÚ od neho; keďže v novembri 2022 Azerbajdžan oznámil dohodu s Gazpromom o nákupe ruského plynu na vlastnú spotrebu s cieľom zvýšiť vývoznú kapacitu do EÚ, čím sa oslabuje zámer EÚ nefinancovať útočnú vojnu Ruska proti Ukrajine;
- P. keďže 1. marca 2024 sa v Baku konalo druhé ministerské zasadnutie Poradnej rady pre zelenú energiu EÚ – Azerbajdžan; keďže komisárka Simsonová vo svojom prejave označila Azerbajdžan za „dôveryhodného a spoľahlivého partnera v oblasti energetiky“, pričom zdôraznila, že EÚ „vždy v Azerbajdžane videla dôveryhodného partnera“ a že „záväzok EÚ voči Azerbajdžanu je dlhodobý“;
- Q. keďže Azerbajdžan uskutočnil 7. februára 2024 ďalšie zinscenované prezidentské voľby; keďže Alijevov režim nedávno ešte viac obmedzil slobodu prejavu, pričom od novembra 2023 viedol vlnu zatýkania obhajcov ľudských práv a nezávislých novinárov, z ktorých väčšina je stále zadržovaná na základe vykonštruovaných obvinení; keďže poslední zostávajúci zástupcovia nezávislých médií, občianskej spoločnosti a kritických hlasov v krajine boli v dôsledku týchto nedávnych útokov úplne umlčaní;
1. víta európske ambície Arménska a jeho pripravenosť zblížiť sa s Európskou úniou; oceňuje ambiciózne programy reforiem Arménska a odolnosť jeho demokracie v najnáročnejších časoch napriek pretrvávajúcim bezpečnostným hrozbám; vyjadruje jasnú podporu posilňovaniu vzťahov medzi EÚ a Arménskom a pokračujúcemu rozvoju užších väzieb vo všetkých oblastiach na základe potrieb Arménska;

2. v tejto súvislosti víta výsledky piateho zasadnutia Rady pre partnerstvo medzi EÚ a Arménskom; vyzýva na urýchlené vypracovanie nedávno ohláseného programu partnerstva medzi EÚ a Arménskom a naliehavo žiada, aby program zahŕňal ambiciózne záväzky týkajúce sa politického dialógu a reforiem, demokracie, právneho štátu a ľudských práv, hospodárskej, obchodnej a odvetvovej spolupráce, liberalizácie vízového režimu, udržateľnosti a zelenej transformácie, práv žien a práv utečencov a iných menšín; vyzýva Komisiu, aby zabezpečila zmysluplné zapojenie arménskej občianskej spoločnosti do rozvoja nového programu;
3. vyzýva Komisiu a Radu, aby zabezpečili bezvízový styk pre Arménov tým, že bezodkladne začnú dialóg o liberalizácii vízového režimu; konštatuje, že bezvízový styk podporí a stimuluje medziľudské kontakty medzi Arménskom a členskými štátmi EÚ;
4. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby zintenzívnili svoje úsilie o zvýšenie partnerskej angažovanosti medzi Arménskom a členskými štátmi a inštitúciami EÚ s cieľom zabezpečiť, aby ďalšia generácia Arménov už využívala výhody európskej integrácie;
5. vyzýva Komisiu a členské štáty, aby rozvíjali hlbšiu hospodársku integráciu s Arménskom, a to aj prostredníctvom Komplexnej a posilnenej dohody o partnerstve medzi EÚ a Arménskom; zdôrazňuje, že posilnenie hospodárskych vzťahov posilní schopnosť Arménska odkloniť sa od svojej súčasnej neprimeranej hospodárskej závislosti od Ruska; vyzýva Arménsko, aby bojovalo proti obchádzaniu sankcií EÚ voči Rusku;
6. vyzýva EÚ, aby posilnila prepojenia s Arménskom vybudovaním digitálnej a energetickej infraštruktúry, investovaním do vzťahov v oblasti energetiky a posilnením schopnosti krajiny bojovať proti dezinformáciám a iným formám hybridných hrozieb pochádzajúcich od autokratických aktérov v regióne;
7. víta ďalšie podporné opatrenia pre Arménsko, ktoré Komisia oznámila 5. októbra 2023, vrátane hospodárskeho a investičného plánu pre investície do infraštruktúry, sociálnej ochrany a udržateľných energetických riešení; na tento účel vyzýva pri investíciách do infraštruktúry na uplatňovanie zásady „nespôsobať významnú škodu“;
8. okrem toho víta skutočnosť, že Arménsko 28. decembra 2023 prijalo dlhodobú stratégiu nízkouhlíkového rozvoja, a dôrazne nabáda Arménsko, aby ďalej zvyšovalo svoje ambície v oblasti klímy s cieľom dosiahnuť súlad s cieľmi EÚ;
9. víta rozhodnutie Arménska ratifikovať Rímsky štatút Medzinárodného trestného súdu;
10. oceňuje aktívnu účasť Arménska v rámci Východného partnerstva; konštatuje, že Ukrajine, Moldavsku a Gruzínsku bol teraz udelený štatút kandidátskej krajiny na členstvo v EÚ; vyzýva preto na konštruktívnu revíziu rámca Východného partnerstva s cieľom zachovať ciele a zároveň zabezpečiť, aby rámec spĺňal svoj účel v kontexte meniacej sa dynamiky jeho členov a aby sa uprednostňovali tí, ktorí rešpektujú hodnoty a zásady EÚ;
11. opätovne odsudzuje vojenskú kampaň Azerbajdžanu proti Náhornému Karabachu zo septembra 2023; zdôrazňuje, že tento útok viedol k okamžitému exodu etnických Arménov do Arménska, čo je rovnocenné etnickým čistkám, ako ich vymedzila

Bezpečnostná rada OSN, a ako taký je v rozpore s medzinárodným právom; vyzýva na úplné, okamžité a účinné vykonávanie všetkých príkazov Medzinárodného súdneho dvora vo veci uplatňovania Medzinárodného dohovoru o odstránení všetkých foriem rasovej diskriminácie (Arménsko/ Azerbajdžan);

12. odsudzuje neustávajúce poburujúce vyhlásenia azerbajdžanských predstaviteľov vrátane prezidenta Alijeva, v ktorých hanobia arménsku etnickú príslušnosť a spochybňujú územnú celistvosť Arménska;
13. víta dodatočnú humanitárnu pomoc EÚ vo výške 5,5 milióna EUR na podporu karabašských Arménov, ktorí odišli z regiónu Náhorného Karabachu v dôsledku masového vysídľovania v roku 2023; vyzýva Komisiu a členské štáty, aby sa zaviazali poskytovať v tejto súvislosti Arménsku dlhodobú humanitárnu a technickú podporu, keďže pred ním stoja značné výzvy v oblasti zdrojov a plánovania, ako aj značné riziko chudoby a sociálnych problémov, ak utečenci nebudú primerane ubytovaní a integrovaní v sociálno-ekonomickej sfére; nabáda Arménsko, aby vypracovalo plne vymedzený dlhodobý plán týkajúci sa bývania, integrácie do trhu práce a sociálnych služieb pre ľudí, ktorí boli nútení opustiť Náhorný Karabach;
14. víta posilnenú prítomnosť civilnej misie EÚ v Arménsku (EUMA); vyjadruje poľutovanie nad porušovaním prímeria, najmä nad ostatným porušením 13. februára 2024, ktoré viedlo k smrti štyroch arménskych vojakov pri útoku Azerbajdžanu v rámci tzv. odvetnej operácie nadväzujúcej na zranenie azerbajdžanského vojaka; vyjadruje vážne znepokojenie nad správami o ruských „mierových silách“, ktoré pozorovateľom EUMA bránia vstúpiť do dediny Nerkin Hand v južnej provincii Arménska Sjunik;
15. zdôrazňuje svoju neochvejnú podporu nezávislosti, zvrchovanosti, územnej celistvosti a nedotknuteľnosti hraníc Arménska; zdôrazňuje tiež, že Arménsko má právo odmietnuť návrhy na koridor spájajúci pevninský Azerbajdžan s Nachičevanom, ktorý by mal byť kontrolovaný ruskými pohraničnými jednotkami bez arménskych colných alebo hraničných kontrol; je hlboko znepokojený pokračujúcim nepriateľským postojom Azerbajdžanu voči Arménsku, čo vyvoláva obavy, že sa obnoví násilie; naliehavo vyzýva Azerbajdžan, aby potvrdil svoje nesporné uznanie územnej celistvosti Arménska v súlade s vyhlásením z Almaty z roku 1991;
16. trvá na tom, že je dôležité nastoliť v Zakaukazsku trvalý mier a stabilitu; v tejto súvislosti vyzýva na pokračovanie rokovaní medzi Arménskom a Azerbajdžanom o všetkých nevyriešených otázkach s cieľom uzavrieť udržateľnú a komplexnú mierovú dohodu; víta ostatné stretnutie predsedu vlády Pašinjana s prezidentom Alijevom, ktoré sa uskutočnilo popri bezpečnostnej konferencii v Mníchove 17. februára 2024; víta odhodlanie Arménska rokovať v dobrej viere o udržateľnom mieri, a to aj prostredníctvom rôznych návrhov, ako je otvorenie regionálnych dopravných spojení na základe projektu mierových križovatiek; naliehavo vyzýva Komisiu a Radu, aby zabezpečili schopnosť EÚ dôveryhodne a účinne pokračovať v podpore mierových rokovaní;
17. vyzýva Komisiu, aby urýchlene prehodnotila diplomatickú a bezpečnostnú architektúru EÚ a geopolitické konfigurácie v širšom regióne Zakaukazska vzhľadom na nové skutočnosti na mieste a záujmy krajín, ako sú Rusko, Turecko a Irán, a aby vypracovala

stratégiu s cieľom reagovať na rastúci trend medzi autokratickými režimami, ktoré neberú do úvahy diplomatické úsilie a prikláňajú sa k násilnej vojenskej sile;

18. víta rozhodnutie Arménska zmraziť svoju účasť v CSTO a hľadať spoľahlivejšiu bezpečnostnú architektúru; podporuje rozhodnutie Arménska požiadať Ruskú federáciu, aby z jeho národného letiska stiahla svojich príslušníkov pohraničnej stráže, ktorí sú členmi tajnej služby;
19. zdôrazňuje, že neschopnosť EÚ primerane reagovať na násilie zo strany Azerbajdžanu v roku 2020 aj v roku 2023 predstavuje škodlivý precedens; opakuje svoju výzvu Komisii, aby predložila celkové prehodnotenie vzťahov EÚ s Azerbajdžanom; zdôrazňuje, že EÚ musí prezidentovi Azerbajdžanu objasniť, že akékoľvek porušenie územnej celistvosti Arménska bude mať najtvrdšie dôsledky; opakuje svoju výzvu na cielené sankcie voči vládnym úradníkom v Baku zodpovedným za viacnásobné porušenie práva a porušovanie ľudských práv v Náhornom Karabachu;
20. zdôrazňuje, že azerbajdžanská vojenská agresia v roku 2023 výstižne poukazuje na to, že dvojtvárny prístup EÚ k niektorým autokratickým režimom, keď EÚ na jednej strane kritizuje ignorovanie ľudských práv a mierovej diplomacie zo strany týchto režimov a na druhej strane s týmito režimami uzatvára bezpodmienečné energetické dohody, oslabuje všetok vplyv, ktorý by EÚ chcela dosiahnuť pri podpore základnej demokratizácie v týchto krajinách alebo odrádzaní od vojenských akcií;
21. opakuje svoju výzvu na pozastavenie memoranda o porozumení o strategickom partnerstve v oblasti energetiky s Azerbajdžanom, keďže spoliehanie sa na autokratické režimy pri riešení energetických potrieb EÚ je nielen morálne sporné, ale aj politicky neudržateľné, ak chce EÚ skutočne ukončiť svoju energetickú závislosť od autokratických režimov;
22. berie na vedomie druhé ministerské zasadnutie Poradnej rady pre zelenú energiu EÚ – Azerbajdžan 1. marca 2024 v Baku a vyjadruje hlboké poľutovanie nad tým, že komisárka Simsonová označila Azerbajdžan za „dôveryhodného a spoľahlivého partnera v oblasti energetiky“; vyzýva komisárku Simsonovú, aby do konca volebného obdobia s Parlamentom prediskutovala jeho výzvu na pozastavenie memoranda o porozumení o strategickom partnerstve v oblasti energetiky s Azerbajdžanom;
23. vyzýva Komisiu, aby zabezpečila, že hrozná situácia v oblasti ľudských práv v Azerbajdžane bude pri jej rokovaníach s touto krajinou prioritou; je mimoriadne znepokojený nedávnym prudkým nárastom v počte zadržaných novinárov a obhajcov ľudských práv v Azerbajdžane; trvá na tom, že užšie obchodné vzťahy s Azerbajdžanom možno ďalej rozvíjať len vtedy, ak Azerbajdžan výrazne zlepší svoju situáciu v oblasti ľudských práv a prepustí všetky nespravodlivo uväznené osoby, medzi ktoré patria aj Dr. Gubad Ibadoghlu, Ulvi Hasanli, Sevinc Vaqifgizi, Aziz Orujov, Rufat Muradli, Hafiz Babali, Mahammad Kekalov, Nargiz Absalamova a Tofiq Yagublu;
24. poveruje svoju predsedníčku, aby postúpila toto uznesenie Rade, Komisii, podpredsedovi Komisie/vysokému predstaviteľovi Únie pre zahraničné veci a bezpečnostnú politiku, Európskej službe pre vonkajšiu činnosť, vládam a parlamentom členských štátov, prezidentovi, predsedovi vlády, vláde a parlamentu Arménska a prezidentovi, vláde a parlamentu Azerbajdžanu.